

Posudek oponenta habilitační práce

Univerzita	Komenského v Bratislavě
Fakulta	Pedagogická
Habilitační obor	Speciální pedagogika
Uchazeč	PhDr. Alexandra KASTELOVÁ, Ph.D.
Pracoviště	Univerzita Komenského v Bratislavě, Pedagogická fakulta
Habilitační práce	<i>Diagnostika v špeciálnopedagogickom poradenstve</i>
Oponent	doc. Mgr. Eva Zezulková, Ph.D.,
Pracoviště	Ostravská univerzita v Ostravě, Pedagogická fakulta

Habilitační práce PhDr. Alexandry Kastelové, Ph.D. je zpracována ve formě vědecké monografie s názvem *Diagnostika v špeciálnopedagogickom poradenstve, IRIS Bratislava, 2014, 380 s., ISBN 978-80-89726-09-7*, prezentující teoretické zpracování základních konceptuálních a strukturálních poznatků vědní oblasti speciálně pedagogické diagnostiky. Aktuální vědecké a odborné poznatky jsou doplněny výsledky současných výzkumných zjištění. Monografie je inspirována snahou navázat na existující literární zdroje v této oblasti s důrazem na konkrétní diagnostické nástroje pro osoby se zdravotním postižením. Reaguje tak na změny paradigmat speciální pedagogiky, z nichž vyplývá potřeba komplexnějšího a přesnějšího poznání konkrétních speciálních edukačních potřeb osob se zdravotním postižením.

Monografie vychází z aktuálních teoretických základů diagnostiky ve speciální pedagogice a je zaměřena na speciálně pedagogickou diagnostiku v poradenském procesu na Slovensku.

Podrobněji je monografie orientována na deskripci diagnostických metod a oblastí speciálně pedagogické diagnostiky a na charakteristiku vybraných diagnostických nástrojů, uplatňovaných ve vazbě na osoby s konkrétním druhem zdravotního postižení. Popisované pasáže přinášejí zároveň širší aktuální přehled v oblasti aplikovaných diagnostických nástrojů. Autorka vybraná teoretická východiska doplňuje přehlednou prezentací výsledků empirických šetření, k nimž dospěla reflexí potřeb současné pedagogické praxe orientované na kvalitní speciálně pedagogickou diagnostiku. Cílem je přesnější identifikace speciálních potřeb jedinců se zdravotním postižením, neboť speciálně pedagogická diagnóza rozhodujícím způsobem ovlivňuje volbu možností a prostředků edukace.

Cílovou skupinu výzkumných sond tvořila jednak poradenská zařízení na Slovensku (centra speciálně pedagogického poradenství), jednak vzorky populace dětí předčasně narozených, dětí s autismem raného věku, žáků s mentálním postižením, žáků se specifickými poruchami učení, dětí a žáků s ADHD. Tematicky byly prezentované výzkumné záměry orientovány na:

- obsahovou analýzu oficiálních textových dokumentů speciálně pedagogické diagnostiky ve speciálně pedagogickém poradenském procesu;
- diagnostiku dětí podle Waltera Strassmeiera;
- porovnání písemného projevu a matematických schopností žáků s mentálním

- postížením a žáků s poruchami učení;
- výzkum projevů chování dětí s ADHD v raném, předškolním a školním věku;
- identifikaci specifických zvláštností diagnostiky dětí s autismem v raném věku.

Habilitační práce má rozsah 350 stran autorského textu, koncepčně je členěna do 11 hlavních kapitol s podkapitolami, které jsou počtem i rozsahem vyvážené. Celkově má práce jasnou strukturu, jednotlivá témata na sebe logicky navazují. V seznamu použitých pramenů je uvedeno velké množství titulů (237). Jedná se o zdroje české, slovenské, anglosaské provenience. Prameny autorky jsou zastoupeny deseti položkami. Habilitační práce není standardně rozdělena na teoretickou a empirickou, autorka empirické výsledky kvantitativně i kvalitativně orientovaných výzkumů dává do úzké souvislosti s teoretickými předpoklady. Po stránce metodologické se jedná o kombinaci teoreticko-analytického a empirického postupu. Teoretické pasáže jsou úzce propojeny s empirickými výsledky z realizovaných výzkumů za období let 2012 až 2014.

Pozitiva předložené práce:

- zdůrazňuje význam diagnostických metod s cílem komplexního a přesnějšího poznání a pojmenování speciálních edukačních potřeb dětí a žáků se zdravotním postižením,
- reaguje na aktuální požadavky praxe, týkající se absence základních informací o možnostech edukace dětí a žáků se zdravotním postižením v „*Návrhu na přijetí žáka so ŠVVP*“,
- navazuje na již realizovaná šetření ve vybrané oblasti, které analyzuje a komparuje s nejnovějšími poznatky, vyplývajícími z vlastních výzkumů,
- podává přehled o diagnostických nástrojích, aplikovatelných u dětí a žáků s konkrétním zdravotním postižením,
- zdůrazňuje zvýšené nároky na profesní kompetence speciálního pedagoga v oblasti diagnostické a poradenské,
- navrhuje jednodušší a komplexnější vzor pro vypracování závěrů speciálně pedagogického vyšetření za účelem zkvalitnění diagnostického procesu.

Některé připomínky k předložené práci:

- v subkapitole 3.9.1 (viz. s. 133 - 137) autorka zaměřuje oblasti zjišťované vývojové úrovně myšlení (D) a řeč (E),
- v textu (např. s. 113) se autorka odkazuje na *příslušné kapitoly*. Konkrétní číselné označení subkapitol, příp. strany v textu monografie by usnadnily čtenáři orientaci v prezentovaných výzkumech.

Dotazy oponenta k obhajobě habilitační práce (počet dotazů dle zvážení oponenta)

- Které výsledky prezentovaných výzkumných šetření považujete za nejdůležitější?
- Uveďte možnosti aplikace výsledků výzkumných šetření do speciálně pedagogické praxe.

Závěr

Předložená habilitační práce PhDr. Alexandry Kastelové, Ph.D. splňuje požadavky kladené zásadami pro habilitační řízení v oboru Speciální pedagogika a přináší nové vědecké poznatky. Autorka prokázala dobrou orientaci ve vybrané problematice. Práci doporučuji k obhajobě v rámci habilitačního řízení.

V Ostravě dne 17.2. 2015

Eva Zezulková